

СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНІ ОЗНАКИ ОСІБ, ЯКІ ВЧИНЯЮТЬ СУТЕНЕРСТВО АБО ВТЯГУЮТЬ У ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ

Коссе В. В.,

заступник директора МЦПП «Академія поліції»
Донецький державний університет внутрішніх справ,
Кропивницький, Україна

***Анотація.** Робота присвячена аналізу соціально-демографічних ознак особи кримінального правопорушника, яка вчиняє сутенерство або втягує осіб в зайняття проституцією*

***Ключові слова:** кримінальні правопорушення, соціально-демографічних ознаки, сутенерство, проституція*

В умовах розвитку сучасної демократичної держави особливої важливості та актуальності набувають проблеми вдосконалення кримінологічної ситуації, яка, на жаль, із кожним роком стає все більш негативною. Такий стан справ обумовлений рудиментарним законодавчим баченням окремих норм кримінального законодавства, а також відсутністю належних кримінологічних досліджень за певними напрямками. Одним із таких напрямків є вивчення особи кримінального правопорушника, який вчиняє сутенерство або втягує осіб в зайняття проституцією (ст. 303 Кримінального кодексу України – далі – КК України)). Варто звернути увагу на те, що вказане діяння має деструктивний вплив на низку суспільних відносин, що обумовлено його особливостями. Враховуючи вказане, пропонуємо зупинитись на цьому питанні більш детально.

Відтак, підходи до вивчення особи кримінального правопорушника на сьогоднішній день є неоднозначними, що можна пояснити відсутністю універсального розуміння його структури. Прогресивна кримінологія все частіше приходить до висновку, що на сьогоднішній день неможливо виділити хоча б одну ознаку, яка була б притаманна всім суб'єктам, диференційованим за певним видом кримінальних правопорушень. При цьому в межах стратегічного кримінологічного планування та прогнозування потенційних суспільно небезпечних діянь особливої важливості набувають саме соціально-

демографічні ознаки кримінальних правопорушників. Останнє можна пояснити тим, що заходи та засоби кримінологічного впливу мають обиратись із урахуванням кінцевого максимального ефекту, а тому важливим є врахування первісних ознак осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення. До основних соціально-демографічних ознак необхідно віднести стать, вік, освіту, професію та національність.

Відтак, вивчення державної статистики, викладеної на сайті Офісу Генерального прокурора України, дозволило нам підсумувати, що кримінальне правопорушення, передбачене ст. 303 КК України є достатньо розповсюдженим. Вказане діяння вчиняють частіше за все жінки: у 2017 році – 53,2 % від загальної кількості; у 2018 – 76,1 %; у 2019 – 62,7 %; у 2020 – 47,3 %; у 2021 – 54,7 %; станом на липень 2022 – 83,3 % від загальної кількості осіб [1].

Більшість кримінальних правопорушень були вчинені особами віком 29-39 років: у 2017 році – 48,3 % від загальної кількості; у 2018 – 44,7 %; у 2019 – 43,1 %; у 2020 – 36,8 %; у 2021 – 28,5 %; станом на липень 2022 – 16,6 від загальної кількості та 18-28 років: у 2017 році – 30,6 %, у 2018 – 41,7 %; у 2019 – 33,3 %; у 2020 – 36,8 %; у 2021 – 45,2 %; станом на липень 2022 – 33,3 % від загальної кількості [1].

Сутенерство або втягнення в заняття проституцією частіше вчиняють особи, які мають повну загальну середню та базову освіту: у 2017 – 58 %, у 2018 – 53,7 %; у 2019 – 62,7 %; у 2020 – 47,3 %; у 2021 –

54,7 %; станом на вересень 2022 – 66,6 % від загальної кількості; повну та базову вищу освіту: у 2017 – 24,1%, у 2018 – 28,3 %; у 2019 – 25,4 %; у 2020 – 26,3 %; у 2021 – 28,5 %; станом на липень 2022 – 16,6 % від загальної кількості; професійно-технічну освіту: у 2017 – 17, 7 %; у 2018 – 17,9 %; у 2019 – 11,7 %; у 2020 – 26,3 %; у 2021 – 16,6 %; станом на липень 2022 року – 16,6 % від загальної кількості [1].

Кримінальні правопорушники, здебільшого, є працездатними, але такими, які не працюють та не навчаються: у 2017 – 75 %; у 2018 – 67,1 %; у 2019 – 90,1 %; у 2020 – 84, 2 %; у 2021 – 83,3 %; станом на липень 2022 – 83,3 % від загальної кількості, або безробітними: у 2017 – 16,1 %, у 2018 – 23,8 %; у 2019 – 3,9 %; у 2021 – 9,5 % від загальної кількості. За національністю більша частина – громадяни України: у 2017 – 96,7 %; у 2018 – 94 %; у 2019 – 98 % 2020 – 94,7 %; у 2021 – 97,6 %; станом на липень 2022 року – 100 % [1].

Наведена статистика свідчить про те, що на сьогоднішній день в Україні існує низка проблем, які мають вторинний вплив

на зростання кримінально протиправної діяльності, спрямованої проти моральності. Такими, на наш погляд, є: 1) низький рівень соціального захисту вразливих категорій громадян (жінки, неповнолітні тощо); 2) незадовільний економічний стан, який має наслідком мертві зони на ринку праці, відсутність належної кількості робочих місць тощо; 3) відсутність достатньої кількості бюджетних місць у вищих навчальних закладах; 4) незадовільний рівень правової освіти; 5) негативний вплив ЗМІ на неповнолітніх осіб тощо. Все перелічене примушує громадян шукати альтернативні способи заробітку, що дуже часто призводить до розвитку у них кримінальних настанов та девіацій.

Таким чином, проведене дослідження дозволило підсумувати, що за соціально-демографічними ознаками типовий портрет кримінального правопорушника, який вчиняє сутенерство або втягує осіб в заняття проституцією є наступним: особа жіночої статі, громадянка України, 29-39 років, має повну загальну або базову середню освіту, працездатна, не працює та не навчається.

Л і т е р а т у р а

1. Офіційна статистика. Офіс Генерального прокурора. URL: <https://new.gp.gov.ua/ua/posts/statistika>